

ЩО ТО ТАКЕ ОЗНАЧАЄ ТОЙ СТРАЙК?

Ціна 20 центів.



Переклад А. Петрів.

Данеїя Де Леон

ЗА ДОЗВОЛОМ НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КО-
МІТЕТУ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ, ВИДАВ
УКРАЇНСЬКИЙ АГІТАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

СТАНОВИЩЕ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ.

Соціалістична Робітничка Партія ніколи не покине правди, щоби мати приятеля, ніколи не відкаже ся від удару на блуд хочайби се мало агресивн ворога.

Будучи певною остаточної побіди, она іде своєю дорогою не звертаючи уваги на тимчасові здобутки. В своїм явнім і простім прямуванню, віруючи, що в отвертій незалежності непероренім становищу, котре піддає їй духа, в часом здобуде пошану і довіре в тих, котрих бажає зєднати в класово-свідоме агресивне тіло.

Її пропаганда опирає ся не лише на освідомлюваню; она організує робітничу класу для здобуття сили для цілковитого повалення капіталістичної класи. Доки тая місія не стане сповнена, она буде стояти як скала, пильнуюча, непохитна.

Пролетарі всіх країв єднайтесь! Визволене Робітників є ділом самих їх!

К. Маркс

Організуйтеся в ряди Соціалістичної Робітничої Партії. Закладайте її відділи. Як у Вашій місцевості еще не є знана робітникам, то старайтеся поширити її пропаганду.

За літературою і ширшими інформаціями вдавайтесь до:

Українського Агітаційного Комітету С. Р. П.

433 East 9th St.

New York, N. Y.

ЩО ТО ТАКЕ ОЗНАЧАЄ ТОЙ СТРАЙК?

РЕФЕРАТ ВИГОЛОШЕНИЙ Д А Н И Ї Л О М Д Е
Л Е О Н О М В МІСЬКІЙ ГАЛИ В НЮ ВЕДФОРД,
МАСС., 11 ЛЮТОГО 1898 РОКУ.

(Зі стено графічного протоколу)

Робітники і робітниці з Нью Бедфорд; ви страйкуючі ткацькі робітники і ви всі ті, що не страйкуєте а страйкувалисьте колись перед тим, і ще колись будете страйкувати іншим разом:—

Вже є принята така навичка в нашім краю і в Англії, що як вибухне страйк, то зараз запропадуєть ся „зірок“ з робітничого руху, які появляють ся на сцені, щоби забавити страйкарів, піднести їх на дусі, затуманити рожевими обіцянками та пророцтвами, розвеселити смішними байочками, бомбастичними прозовими деклямаціями і ріжного рода поезією; напомувати їх реторикою і вітром — дуже подібно до того, як ті військові генерали роблять, котрі при помочи злої горівки, старають ся підтримати своїх жовнірів, бо не мають іншого способу на обдурюванє їх. Така навичка була в минувшині і ся навичка і то

в великих розмірах, не перестала бути навичкою й тепер. Так було протягом минушого майнерського страйку і так було до певної міри і тут в Нью Бедфорд і так всюда є до тої міри до якої панує ще незнане соціального питання. Там одначе де вже вспів загостити соціалізм між робітничу клясу, то ся фалшива і дитяча тактика зістала відкинена на бік. Робітники соціалісти з Нью Бедфорд, на запрошене котрих я ниньки тут приїхав, і кождий знає той хто є членом тої клясово-свідомої, революційної і інтернаціональної організації робітничої кляси, що скрізь по цілім світі ниньки стоїть як передова, і в котрій наша будучність; — всі вони уважалиб злочинном зі сторони тої людини, котру наша організація вислала голосити робітниче евангеліє, а вона місто того ужилаб сего підвиспешеня на „кокетоване“ до робітників. Наша організація висилає нас на те, щоби вчити робітників, роз'яснити їм се велике питання яке стоїть перед ними, і сю велику історичну драму, в котрій більшість з них ще є несвідомими акторами. Декому з вас, що призвичаїний до інакших промов, може моя промова видасть ся для него сухою. І если тут є з вас хто такий, то лутше най опустить сю галю. Він ще не пе-

рейшов тої початкової школи, опертої на власнім досвіді, в котрій питане платного наємства представляє ся робітникам, як серйозне питане і як таке воно вимагає серйозного обдумання що до боротьби з ним і його розв'язки. Одначе если ви перейшли вже департаменту тої початкової школи і прийшли тут з інтенцією вислухати уважно, зловити, якто кажуть, кажде слово, то тоді не опускайте сеї галі, не вислухавши всеї промови і не зрозумівши докладно робітничого руху; тоді ви будете бачити остатний страйк, того сорта в Нью Бедфорд; тоді страйк який може ще наступити, буде так відмінний від сего, як сильний дорослий мущина є відмінний від малої недорослої дитини; тоді ви вступите на ту певну і безпечну дорогу вздовж котрою, тут то там, вже не будете більше значити вічними невдачами вашого походу, але підете прямо. і Нью Бедфорд, Массачузетс, а навіть ціла нація [держави] легко ввійде в ваші руки, зі свободою як головним овочем ваших змагань. [Оплески.]

Три роки тому я був в осередку вашої околиці протягом іншого страйку. Поверховний обсерватор, котрий дививби ся в зад на ваше поведене підчас того страйку, і далше, котрий дививби ся на ваше поведене під-

час страйку який поперджував ще той, а котрий тепер знов звернувши свої очи на ваше поведене, тобто спосіб провадження. підчас теперішнього страйку, і не знайшовши ніякої основної зміни поміж вашим попереднім а теперішнім поведенем, мігби сказати: „ По що тут на марно тратити час на бесіду до таких людей; їх нічого не навчила практика; вони вічно провадять одну і ту саму безнадійну боротьбу, боротьбу за основане, „безпечних відносин“ з капіталістичною клясою, і з тою самою збруєю — чистою робітничою організацією.“ Одначе соціялісти не таких поглядів. Є ще одна річ в вашім поведеню, яка заслугує на горяче признане зі сторони соціялістів, а се та, що помимо ваших тих помилок в фундаментальних прінціпах, в цілях і методах, помимо тої ілюзії за якою ви в погоні, помимо зростаючого з'убожіння і згромаджуючих ся не вдач які падають на вас, помимо всего того ви заховали настільки людськості, що не даєте себе поневолювати, але підіймаєте бунт, який виявляєть ся через страйк. | Поступок робітників, що занятих визвольним страйком, є взнеслим. Се певний знак того, що рабство вічно не буде. Рабом вічним є тільки той, хто не повстає проти свого пана, хто в

покорі гне свою спину за охлapi, наставляє друге лице, як дістане в одно — такий раб пропавшій вже на віки. Та раб, котрий, як отсе ви в Нью Бедфорд, бунтуєте ся проти свого пана, проти свого положеня — вони ще є надія на визволене. Дятого то я подумав, що варта лишити мій дім, перервати мою роботу в Нью Йорку і прийти тут тай остати кілька день з вами. Покладаю цілу мою надію на запалі того бунту, якій панує в вас.

ВІДКИ ПОХОДИТЬ ПЛАТНЯ А ВІДКИ ЗИСК ?

Що для вас тепер потрібне, то щось більше чим хліб, а се знане кількох елементарних принципів політичної економії та соціології. Тільки не настрашати ся зараз тими словами. Їх тільки капіталістичні професори роблять такими страшними, що як почує бідний робітник, то зараз дістає битя серця зі страху. Вони зовсім легкі до зрозуміння.

Перша точка, яку робітник повинен ясно зрозуміти є ся: Звідки бере ся його платня, а звідки прихід з'якого жіє його працьодавець [капіталіст]? Слідуючий діалог нам де що з того вияснить:

Робітник; „Як що я добре вас зрозумів, то ви соціялісти хочете усунути капіталіс-

тичну клясу?“

Соціяліст: „Так се власне є нашою метою“.

Робітник: „Вашою метою!? То тоді я проти вас. Тож навіть тепер, коли ще капіталісти існують, моя платня мала; навіть тепер я заледви що виживу. А як ви усунете капіталістів, то тоді мені вже цілком не лишить ся нічо; тоді не буде вже нікого хтоб мене підтримував.“

Хто знає кільки робітників в сій гали є подібних тому робітникови в діялоґу!

Коли на пейду [платний день] посягнете до урни ваша „немита“ рука порожна. Витягнувши її назад звідтам ви бачите вашу платню на ній. Ось з відки походить ся думка, що капіталіст є жерелом вашого житя, що він є вашим хлібодавцем, що він вас підтримує. І се власне є велика помилка, оптична ілюзія.

Як вчасним ранком ви вийдете на верх якогось будинку і будете дивити ся на всхід, то вам буде здавати ся, що сонце посуває ся а ви стоїте на місци. Се рівнож було свого часу загально принятим поглядом. Та се була помилка, основана на оптичній ілюзії. Як довго ся помилка існувала, наука не могла робити ніякого поступу. Людскість стояла ціл

ковито на однім місци. Аж доки ся ілюзія не зістала відкритою і помилка опрокиненою, аж доки не зістало доказано, що річ має ся цілком противно, що сонце стоїть на місци, а наша планета є власне тим, що обертає ся зі скаженою скоростію, доти жадний поступ не був можливий. Так само річ має ся і зтою ілюзією що до того звідки походить платня. Ви не можете рушити ся анї одного кроку зробити вперед, аж доки не відкриєте того факту, що й зплатнею робітників річ має ся цілком противно: що не капіталіст але робітник власне є тим жерелом з відки походить життя робітників; що не капіталісти є тими, що підтримують робітників, але власне робітники є тими, що підтримують капіталістів [Гучні оплески]; що не капіталісти дають хліб для робітників, але робітники є тими, що беруть собі кавальчик сухої шкірки, а богатами потравами наповняють столи капіталістів [Довгі і гучні оплески]. От се є кардинальний поньт в політичній економії; от се є поньт який я ниньки хочу положити в основу ваших думок. А тепер докажім се.

Скажім, що я посідаю 100.000 долярів. Не питайте ся де я їх маю. Бо як спитаєте, то я мушу вам відповісти мовою всіх капіта-

лістів, що „Таке питане є проти американське.“ Ви не мусите вглядати в жерело звідки походить сей мій „початковий доробок“: се є проти американське вглядати в такі секрета [Сміх]. Тепер в повні число на ваше довіре. Спущу заслону і відверну від вас вашу проти Американську цікавість. Маю 100.000 долларів і єсьм капіталістою. Тепер я не мушу бути конче мудрий, бо й жаден капіталіст, мудрий не є; але я знаю кілька річей, а між ними й трошки простої аритметики. Беру олівець і пишу на кавальчику паперу „\$100000“. Знаю добре також отім, що мені треба найменше \$ 5.000 річно щоби можна вигідно жити. Беру і ділю \$ 100,000 через \$ 5.000; подільне число з того виходить 20. Мені починає волося підлазити до гори. Те число 20 каже мені, що як я буду по \$ 5.000 вибирати що року з тих \$ 100.000, то вичерпають ся в протязі того часу. З початком 21 року мені вже не лише ся нічо. „Небо й земле, я тоді мусівби йти до роботи, если хотівбим дальше жити!“ Жадному капіталістови така думка не до смаку. Він лише вам говорить, і платить своїм політекерам, професорам і політичним персунам, щоб вам говорили що „праця се гонор“. І він дуже радо, кожної хвилі готов той весь

гонор, без поділунок відступити для вас; тай ще до того всіма силами буде стеречи, щоб хто, борони боже, не позбавив вас хочби з найменшої його частинки; але що до його самого, то він конституційну уразу відчуває до праці; капіталісти втікають від праці, як чоловік вкушений скаженим псом, втікає від води. Я хочу жити без роботи з моїх \$ 100.000 і до того їх тримати в цілости. Як би ви спитали якого фермера, то вінби вам сказав, що як він вложить [опроцентує] свої гроші в расові корови то вони дадуть йому по 16 літрів молока денно, але з часом по кількох літах скількість молока давана тими коровами зменшить ся, а відтак цілком устане — молоко вних прісхне; а тоді треба знову інші корови купувати. Але я є капіталістом і моєю цілею є зробити з тих \$ 100.000 корови, з яких я річно хочу надояти \$ 5.000 і до того щоби вони ніколи не висохли. Вкоротці сказавши, я хочу доконати такого неможливого чину, щоби я їв мій чукорник і щоб він завше був цілий. Вкапіталістичній системі дуже легко се зробити. Як?

Я йду до спекулянта. Кажу йому, пане спекулянте, я маю \$ 100 000, і хочу щоби ти їх для мене добре опроцентував. Не кажу йому того, що я маю спеціальний намір за ті

гроші закупити акції в Нью Бедфорських фабриках; рівнож не кажу йому що моїм бажанем є закупити акції на желізницях. Лишаю вибір для него, що до того де акції мають бути закуплені. Одинокі вказівки які я йому дою є ті, щоб він закупив акції там де я можу дістати найбільші дивіденти. Пан спекулянт має спис всіх корпорацій, а міжними є і ваші Нью Бедфорські також; він вибирає скажім, одну з ваших фабрик такій тут в вашім місті. Я тоді наймаю сховок в охороннім банку і ховаю до негa мої акції. Замикаю, ховаю ключ до кишені і йду собі тоді уживати світа. Як зимно на півночи, я їду до Фльориди; як за горячо там, то я їду в Адирондакові гори; час до часу перепливу собі Антлянтик відвідаю всі гемблярські [картографіські] дома в Европі, Свій час пускаю зі швидкими конями, і зі ще швидшими жінщинами; навіть ногою не вступаю до фабрики, з котрої маю акції; ані навіть не до ходжу до того міста в котрім вони вложені, а про те, дивіть ся, чудо стало ся!

Ті з вас, котрі вчили ся біблійної науки, певно читали, або чули проте чудо, яке Бог учинив тоді, як жида були на степени бунту і голодової смерти. Бог розтворив небо і спус-

тив манну на землю. Одначе жиди мусіли вставати дуже вчасно, ще перед сходом сонця, бо як заспали, то сонце стоїло манну і вони не мали що їсти. Длятого вони вставали дуже рано, йшли на двір, нахилили ся, збирали ту манну до кошів, приносили до помешкань і аж тоді доперва їли. З появою манни на землі чудо кінчило ся. Та чудо, яке стало ся в теперішній капіталістичній системі продукції є таке гарне, що як порівнати його з чудом біблійним, то тамто ані не вмило ся. Жиди мусіли виконувати деяку роботу як хотіли дістати манни, але я акціонер-капіталіст не потрібую робити ніякої роботи абсолютно. Я можу зробити з ночі день, а з дня ніч. Я можу лежати собі до гори черевом день і ніч, та проте моя манна буде мені йти ще три місяці в роді дивіденти. З відкиж вона бере ся? Що ті дивіденти представляють?

В фабриці в якій мій спекулянт купив акції, робітники, тисячі їх при праці; вони вирабляють сукно, яке вивозять на ринок в вартости \$ 7,000; з тих \$ 7,000 робітники дістали \$ 2,000 як платню за свою працю, а я дістав \$ 5,000 як прихід, або дивіденти за свої акції. Чи я, що ніколи не вступив ногою до середини фабрики; чи я, що ніколи не всту-

пив ногою до Нью Бедфорд; чи я, що ніколи не бачив як виглядає ткацький варстат; чи міг я робити яку наймарнішу роботу в зглядом витворення тих \$ 5.000, які мені приходять як зиск? Жаден чоловік, що має розум в своїй голові місто січки не може заперечити того, що тих \$ 7,000 є виключною продукцією робітників тої фабрики. Що вони з того богатства витвореного виключно ними самими дістали \$ 2.000, а я що цілковито нічого неробив дістав \$ 5,000, Платня яку ті робітники дістали репрезентує богатство, яке вони сами витворили; зиск, який сховали капіталісти репрезентує богатство, яке робітники витворили, а яке капіталісти, що зробили? — хай нам буде вільно назвати річи дійсними іменем — капіталісти вкрали від них.

АКЦІЙНА КОРПОРАЦІЯ.

Ви можете ще спитати, але чи се загально, чи не є ся ілюстрація винятком? — Так, се загально, винятком є другі річи. Всі передові індустрії Злучених Держав є ниньки акційними, як також варто зазначити й те, що всі інші чим раз скорше зближують ся до сего. Величезні суми капіталів тримають ся в акціях і шерах. Індівідуальний ка-

піталіст тримає акції в багатьох інтересах і вріжних заводах уміщених в різних містах, за богато їх і за ріжнородні вони навіть до пробованя для него самого ними орудовати! Силою своїх акцій він тягне зиски зних; се е все рівно, як би ми сказали, що він жиє з того що робітники витворили, тільки їх обробовано з того. Нема ніякої ріжниці, в тім випадку [що до визиску] із заводами, які ще не розвилися в акційні корпорації,

„ ДИРЕКТОРИ ”

І знову ви можете спитати, заключене вийшло таке, що всі ті акціонери жиють на краденім богатстві, позаяк вони не докладають жадної праці, се доказаний факт, але чи всі ті акціонери е однаковими лінюхами і безчинниками, чи нема між ними „директорів“? — Так між ними суть „директори“, одначе ті панки мають лише титул, дуже подібний до тих „генералів“ і „майорів“ і „пулковників“, котрі лиш тепер за таких уходять, а яких генеральство, майорство і пулковництво полягає на тім, аби дістати на своє місце заступників підчас війни. [Оплески.] Ті „директори“ е звичайно найбільші акціонери, що е те саме, якби сказати, що найбільші пасожити. Їхне

„директорство“ полягає тільки в директованю конспірації проти спів- заводових „директорів“ на перетягнене на свою сторону сої ми, виконуючі власти і суди, на вибір і наймлене людей з поміж вас до служби як дзвоно-скопів [барони з дзвінками], щоб вас провадили, як ту череду до капіталістичних яток, і пригласкували вас до задоволення і повної надії підчас того, як ви будете стрижені. Судові рішення, які усувають відвічальність з „директорів“ є численні і чим раз збільшуючі ся. Кожне таке рішення видане власними устами капіталістичного уряду, доказує лише лінивство і пасожицтво капіталістичної кляси. Ті „директори“ і капіталістична кляса взагалі, можуть викокувати де-яку „роботу“, і вони такій її виконують, одначе та їхня „робота“ не є, роботою того рода, щоб посередно або безпосередно помагала в продукції; — не більше як бажане, духове напружене і активність з „роботи“ зробленої кишеньковим злодієм є посередно чи без посередно продуктивна. [Оплески.]

„ПОЧАТКОВЕ НАГРОМАДЖЕНЕ“ (КАПІТАЛ).

Остаточно ви можете спитати, нема сумніву, що акціонери [ті що посідають акції

шери і т.п.] не працюють і для того живуть з богатства яке ми витворили; нема сумніву, що „директори“ мають лише такий титул на те, щоб закривати ним своє неробство через своє крутіїство а в дійсности вони не є нічим іншим як тільки пасожитами для робучої класи; але одначе чи ти сам свої ілюстрації не розпочав припущенем що капіталіст на початку мав \$100.000, і чи той його капітал не заслугує на якусь відплату?— Се є важне питання, і для того я повинен, так як я вам приобіцяв, звірити ся вам з ним. Отже підтягнем заслону догори, яку я був спустив перед тим нашим питанням. І звідки я їх взяв [тих 100-000 догарів]? Аж тепер я вам відкрию свій секрет.

З відки той початковий доробок [нагромаджене капітал] взяв ся? Чи він може виріс на капіталістї, так як волосє на його лици, або нігті на його палцях? Чи він його натер зі свого тіла, так як обтирає піт? Позвольте зробити одну ілюстрацію, з богатьох.

Попереду теперішного нашого гувернатора, гувернатором стейту Нью Йорк був Леві Парсон Мортон. Панич сей мусить бути вам всім звісний. Опріч того, що він був гувернатором найбільшого стейту, він тоже був раз

Й заступником президента нашої республіки, як також свого часу і амбасадором до Франції. Пан Мортон є першої класи спортом; носить дорогі убрання; гарні білі безнайменшої плямки сорочки; нігті в нього рівненько пообтинані манукюристками; уживає високої дипломатичної мови; має заплачені передні крісла в кількох церквах; він є рівнож патентом моральності, права і порядку; і ще до того всего він є мільонером. В якій же спосіб він розпочав свою мільонерську кар'єру? Так як пан Мортон є републиканець, тому я вас відоплю до републиканського журналу, „Нью Йорк Трібюн“ по відповідь на се інтересне питанє.

„Трібун“ зараз на другий день по номінації пана Мортонна на гвернора в 1894 р. надрукувала його біографію. І звідтам власне ми довідуєм ся, що пан Мортон вродив ся в Нью Гемсфір в бідних родичів; одначе він був ошадний, підприємчивий, розважний і на місци молодий чоловік в НьюЙорку, і тут він в 1860 р., назначить дату, заложив кравецьку шапу [робітня]; відтак по дуже короткім істнованю, нас інформують що йому той інтерес невдав ся — збанкротував, і — заложив банк. (Голосні оклики і оплески.) Чоловік' може зало-

жити яку небудь шапу без одного цента. Як властитель дому дасть му уміщене на кредит, а броварник, фабрикант черевиків, фабрикант цигарів і т. д. і т. д., дадуть му кредит на свої товари, то він може заложити салун [корчму], склеп з черевиками, склеп з цигаретами і т. д., без найменшого покладного капіталу, і роботи інтерес і сплачувати свої довги рівночасно зтим, як розпродує свої товари. Та є оден інтерес, якого неможна заложити в той спосіб. А тим інтересом є банк. Закладаючи банк ми мусим мати гроші на долони. Ми неможем зголювати нотів [векслів] без грошей, так як неможливо зголити свої бороди без бритви. А тут чоловік, який що й но передтим стояв перед нотарі-публик і присягав „так ми допоможи Боже“, що він немає грошей виплатити своїм довжникам, в сій хвили навіть без жєнчєнки зі спадкємчиною [жєнчєдина що посїдає спадок по кїмсь], має досить грошей на заложене банку. І звідки він їх взяв? [Ошлєски.] Прочитаєте біографію якого небудь основателя капіталістичного інтересу через тарчу-світло тої біографії, а довідаєте ся, що всі вони дійсно однакові, або з припущєнню згїдні в роботі тих людей протягом того часу в якім вони збирали до купи свїй „початковий капі-

тал“. Довідаєте ся рівнож, що той „початковий капітал завше був дитиною девфравдацій невдач і огнів, великих махінаційних злочинів того чи другого сорта, або підступних злочинів з апропріяційних тростових фондів і т.п. З таким то „початковим капіталом“ — набутим в такій то „чистій“, „ощадний“ і „підприємчивий“ спосіб — як бачим, „початкові“ капіталісти продовжують відтак своє рабівницьке ремесло, обкрадаючи робітничу клясу, яка є менше „чиста“, „ощадна“ і „підприємлива“, чим вони. Наколиб вони навіть розтратили „все те своє накрадене добро, то їх „початковий“ капітал завше остає оригінальної величини в їх руках, хіба, що якій другий джентелмен їх типу, обдарований, ще більшою „чистотою“, „ощадністю“ і „підприємчивістю“, чим вони, ввійде до їх компанії і звільнить їх з него [з того їх оригінального капіталу], а если вони не встані розтратити всего накраденого з робітників добра, то їх капітал [той початковий] підносить ся в гору до мільонів.

Справа доказана: Робітники одинокі втворюють все богатство. Платня є частію їх власного продукту, яку робітникам дозволено собі задержати; зиск се теперішня і безнас-

танна крадіж, якої допускають ся капіталісти на робітниках з дня на день, з тиждтя на тиждень, в місяця на місяць, з року на рік; капітал є нагромадженням крадіжий в минувшині — угольний камінь на яким опирають капіталісти своє „оригінальне нагромадження“. [Довгі оплески.]

Хто з вас тут присутних не зміг зрозуміти, або ще й тепер хоче перечити те, що не капіталіст підтримує робітників, але робітники підтримують капіталісту; або далі тримає ся того, що робітник не може жити без капіталісти? Як тут ще є хто такий най піднесе руку встане і най се докаже зараз —

Нема нікого? Тепер я можу числити сю точку за розв'язану і йти далше.

КЛЯСОВА БОРОТЬБА.

Друга точка, що конечно вимагає вашого ясного, зрозуміння, є ваша природна залежність, як робітників до капіталістів в сій капіталістичній системі продукції. Ся точка являеть ся, як конечна консеквенція з першої.

Ви зрозуміли те, що платня з якої живете і зиск якій капіталісти загортають рабунком є то дві частини на які поділено богатства витворені вами. Робітники хочуть, що раз то

більшу і більшу часть того богатства, а так само і капіталісти. Одначе жадна річ не може бути поділена в той спосіб, щоби побільшити кожну з них. Скажім, наприклад, що робітник витворює на \$ 4 вартости денно богатства. З того капіталіст затримує собі \$ 2, то й для робітника лишається тоді лише \$ 2; наколи капіталіст затримає собі \$ 3, то для робітника лишить ся тільки \$ 1; а як капіталіст лишить $3\frac{1}{2}$, то для робітника остане ся тільки $\frac{1}{2}$. І на відворот, наколиж знову робітник видре в капіталіста з $1\frac{1}{2}$ до 1, то капіталісті лишить ся лише 3; наколи видре 2, то капіталісті остане тільки 2; а если робітник посуне ся в перед і візьме собі аж 3; то капіталісті остане лише 1; — а як робітник прийде до розуму і буде собі заживати з всего того що витворює, і затримає всі 4, тоді капіталісти будуть змушені йти до праці. [Довгі оплески.] Сі повизші прості числа збивають цілковито теорію, про братерство робітників з капіталістами. Капітал, означає капіталістичну клясу, а робітників карикатерують в капіталістичних ілюстрованих журналах як Ченг і Енг. Пригадую собі як се було замітно представлено в тижневнику, „Гарперс“ який є власністю одного з тих дорогих „Сілій Дінерс“ — ів;

(Оклики) пам'ятаєте той „обід“ [Оклики]. Сайміс близнюки тримали ся куни кавалком тіла. І де тільки Ченг ішов той Енг був певний, що піде з ним. Як Ченг був веселий, то Енгові пульса били ся ще веселійше; як Ченг перестудив ся, той Енг пчихав до спілки з ним; як Ченг вмер, то й Енг зараз за ним, в п'ятьох мінутах собі скінчив жите. Чи ми з того може маєм догадувати ся, що таке братерство має бути між робітником а капіталістом? Чи ви бачили коли таке, щоби батько капіталіст виховував теж і робітника? Чи може скорше вам звісне є те, що чим багатший капіталіст, то тим біднійший робітник? Що чим більше розкішні і гордіщі помешкань капіталістів, то тим нужденнійші і скромнійші стають помешканя робітників? Що чим веселійше жите жінки капіталісти, і більша спосібність для його дітей до рошкешів і науки, то тим тяжше стає ся на нещасте в родженій, жінці робітника, а його дітий чим раз більше і більше недопускають до шкіль і обрабовують їх з задоволення і дитячого віку? Чи се ваш досвід чи ні? (Голоси по цілій галі: „Так се наш досвід“ і оплески.)

Важна точка, що лежить в основі тих важних фактів є та, що поміж робітничою

клясою а капіталістичною клясою існує не примирний конфлікт, клясова боротьба за жите. І жаден гладкою'зикій політикер не всилі її відвернути; жаден капіталістичний професор чи офіціяльний статистик не зібе її аргументами; жадна капіталістична персуна не заслонить її; ані жаден архитект „реформатор“ не сполучить її мостом. Вона проявляє ся ріжними способами, подібно як і в отсім страйку, і розбиває всі пляни і всі проекти тих, котрі хотять її опрокинути або зігнувати. Ся боротьба є того рода, що не устане, і мусить бути закінченою тільки або через цілковите поневолене робітничої кляси, або повалене кляси капіталістичної. (Гучні оплески.)

Тепер вам вже ясно, що теорія на якій ваша „чиста і поєдинча“ юнійна організація оперта, і на якій ви вийшли на страйк є фальшива. Не може бути „спільних інтересів“ тільки ворожі інтереси поміж капіталістичною клясою і робітничою клясою. Боротьба, яку ви провадити, щоб основати „безпечні відносини“ поміж тими обома клясами є безнадійною. Порівняйте лише з тими не збитими принципами теорію на якій ваша „чиста і поєдинча“ юнійна організація збудована, а тоді переконаєте ся, що вона є фальшива;

провірте через світло отсих незбитих принципів дорогу по якій ся ваша фалшива теорія змусіла вас подорожувати, і невдачі, що значили вашу кар'єру, а довідаєте ся, що вони мусіли стати ся як конечний наслідок. А як жеж нам організувати ся тай провадити нашу організацію? — ви можете спитати. Означе перед відповідію на се питане позвольте ще взяти іншу тему, а по її висвітленю відкинемо знову набік ряд ілюзій, які оточили думки робітничої класи, і рівночасно з тим, що доси сказалисьмо, вона пояснить нам ту справу і спровадить до правдивої відповіді.

РОЗВІЙ КАПІТАЛІСТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА.

Возьмім давню картку історії вашого краю. Для лутшого зрозуміння, і яснійшого порівнюваня, я візьму малі числа. Посуньмо ся в зад о відповідне число літ аж до того часу, коли внас було лише десять ткацьких заводень. Вякій спосіб тих десять індівідуальних власників дійшли до „орігінального нагромадження“ (початкового капіталу), що позволив їм зробитись капіталістами — ви вже тепер се знаєте, (Оклики.) Отжеж припустім, що кожний з тих десять капіталістів затруд-

нював по десять людей; кождий з тих людей діставав по \$ 2 денно, і дальше, що витвір тих десять людей, в кожному з тих десять заведень рівнав ся вартости \$ 40 денно. Вам рівнож є звісне вже тепер й те, що з тих \$ 40 богатства витвореного тими десятьма людьми, \$ 20 брав кожний з тих десять конкуруючих капіталістів на платню для тих десять людей, і те, що з тих самих \$ 40 вартости богатства \$ 20, кожний з тих десять капіталістів ховав до кишені як зиск. Після повизшого рахунку, кожний з тих капіталістів, робив \$ 120 тижнево.

Ця сума зиску, подумає не оден, повинна задовільнити наших тих десять капіталістів. Тож досить поважна сумка, ховати собі до кишені, а ще без праці. Можливо, що задовільнить декотрих, скаже більшість. Але як для яких небудь, одних з многих причин, деяких з них не задовільнить, то цілий той їх шнурок зараз заворушить ся. „Індивідуалізм“, се божок, перед вітгарем котрого, капіталісти заносять свої молитви. Вдійсности одначе капіталізм рабує з індивідуальности, не тільки робітничу клясу, але й самих капіталістів. Акція котрого небудь одного з їх компанії потягає до акції зараз їх всіх, неначе той зложеный в гору ряд цегол, як тільки висунеть

ся за него одна цегла, то зараз з нею суне ся цілий ряд. Возмим приміром першого зних. Він не задоволений зі \$120 тижнево. З багатьох причин, які він може мати до сего возмим отсю: Він має малу доньку, евентуально (припадково) вона буде в замужнім віці; з кимже він плянує її замужність? Перед публіксю, особливо перед робітниками він страшно деклямує про “власть” горожан, і голосить, що цілий край переповнений лише самими “рівними”. Та одначе в своїм серцю він се інакше відчуває. І навіть на свого брата капіталіста він дивиться як на звичайного чоловіка; за кандидатами на свого зятя він оглядаєсь за князями, дуками а в остаточности вже бодай за графами а щоб се осягнути він і себе мусить піднести до графів, і томуто він твердить, що й він походить з графської фамілії. А щоб сі свої думки з дійснити він мусить мати гроші; князі, дуки і т. п. се коштовні луксурі, забаганки. Теперішній його дохід \$120 тижнево, не купить йому тих забаганок. Він мусить мати більше. Для працюючих в него робітників він не рекомендувати надгороду в небі; цю до него самого він добре се знає, що як йому потрібно більше грошей, то вони знеба не спядуть, во-

ни мусять прийти з поту трудячих ся в него робітників. Після того, як, в його заведеню (фабриці) продукує ся \$40 денно багатства, він се добре розуміє, що як він підвищить свою пайку з \$20 до \$30, то для робітників на заплату, за те що витворили те багатство лишить ся лише \$10. Одначе він се пробує. І завідомляє їх, що він обнижує їхню платню о 50 процент. Працюючі в него робітники добровільно збирають ся до купи і відмовляють ся працювати — виходять на страйк. Якеж положене виходить з того ?

В тих часах вимагало ся фаху, який потребував довгої науки, до виконувания праці. Можливо, що тоді багато гультаїв стояло по конерах, однак вони не були ткачами. Можливо, що десь в дальших околицях, можна було дістати ткачів, та з огляду, що втих часах не було ні залізниць ні телеграфів, не можна було ніяк з ними порозумітись; крім того девять конкурентів № 1 свою продукцію продовжили дальше. Се грозило викиненем зринку першому номеру. Грізне се положене змусило перший номер до зміни фронту. Він відкликав своє оповіщене зниженя платні. „Ходіть назад“ — закликав до страйкуючих робітників. „Погодімся!“ — говорить дальше

— Праця і капітал — се братя. А часами і найзгідливіші братя посваруться. І се як раз сталося. Ви зорганізувалися в юнію назначете дво-долярову денну плату. Я ніколи не буду поборювати юнії. Я її признаю, верніть ся назад до роботи“. І робітники вернулися.

Сим закінчився перший страйк. Побіда виграна ними зробила багатьох з них дуже вдоволеними. На першій їх мітінгу підносять ось такі аргументи. „Фабрикант хотів знизити нашу платню, але се йому не вдалося. Чомуж нам не спробувати тепер обнизити трохи його доходи. Домагаймося висшої платні. Ми виграли проти него в його заходах обнизити нашу платню, чомуж ми не можемо виграти тепер в наших домаганях о висшу платню?“ Одначе робітничий рух е демократичний. Оден чоловік не може рядити справами. На тім мітінгу внесена внеска о висшу платню одним членом, мусить бути поперта другим; додаток до внесеня і до додатку внесено з потрібними попертями; слідували дебати; відбігнене від теми піднесено, протестовано і апелювано проти него і погоджено;— нім те все зроблено тай зробилось пізно, а люде мусять бути в роботі в часним ранком на другий день, година замкненя мітінгу на

дійшла і всі справи лишили ся не скінчені.

Тільки про робітників.

Тепер про фабриканта. Замкнувшись в самотній кімнаті, затис кулаки і зморщив брови, заскреготав зубами на побіду своїх „братів“ робітників, їх юнію і регуляцію їх юнії. І застановився, він мусять мати більше грошей і він постановив їх мати. Ся резолюція вийшла з цілою рішучістю і гладкістю якою тільки капіталісти здібні її піднести. Цілком в інший спосіб від робітників. Він сам оден а їх много. Поставив внеску попер її сам, піддав під голосоване і вона перейшла цілковито. Більше зиску мусять мати. Але як? Поміч йому прийшла поштою. Листонош приніс йому циркуляр (оголошене) з фабрики машин. Такі циркулярі появляються часто і тепер. Вони пишуть менше більше ось так: „Пане №1 ти затруднючи десять людей; я маю в свої фабриці машин дуже чудову машину, котрою ти можеш виробити з п'ятьма людьми в двоє більше чим ти тепер виробляеш з десятьма людьми, не курить (деякі циркулярі без встиду додають:) машина ся не має жінки. якаб захорувала і спинила її від праці; не має дітей якіб вмирали і похорон їх задержувавби її в дома; ніколи не виходить

на страйк: робить і не відказує; прийди її оглянути“.

ВИНАХОДИ.

Почувши се повисше оголошене дехто з вас може подумати: „Що до тої машини, то вже спевністю капіталіст має право до того зиску, якій вона витворить вінже є її винаходцем. І знову велика опибка. Загляньте до історії наших винахідників, а переконаєтеся, що тих що дійсно користали з винаходу свого генія є дуже мале число, і то таке мале число, що ви їх можете почислити на пальцях своїх рук і ще вам їх остане. Капіталісти звичайно користали з безвихідного положеня винахідника, і купували його винахід за казочну ціну. Винахідник продавав свій винахід в тій надії, що другим винаходом надолужить свою попередну страту. Одначе нім він його удосконалив, то вже був такий бідний як і попередно, і капіталісти знов зкористали тим самим способом щой попередно. Тим часом мускули його мозку перепрацювали ся, і він сходитив до гробу, лишаючи овочі свого генія приватним капіталістам до ужитку, які богатіють на нім. Або по просту капіталісти крали винаходи, і справу пе-

редавали своїм судам, які децитували її в їх корпсетъ, а проти винахідника. Від Елія Віт-ного аж до нинішних часів, таку почессть діс-тавали винахідники, як приняте право, з рук капіталістичної кляси.

Подібний випадок, який став ся свого ча-су, вияснить нам сю цілу ситуацію. The Bon-sack Mashine Co. завважила, що її робітники винайшли поважне число винаходів, поста-новила дістати їх по загальній ціні. Для того, повіддалювала всіх своїх робітників, а відтак приймаючи їх назад, робила з ними контра-кти, в яких застерігала собі „вдачність за за-нятем“, щоб вони признали її право, до всіх винаходів, які вони винайдуть в часі в яким вони будуть працювати в неї. Один з робіт-ників тої компанії, що підписав той вимага-нцій нею контракт, одного дня повідомив ком-панію, що він думає, що він може винайти машину, котрою цигаретки можна буде сту-лювати до купи без наклеюваня. Се досить цінна гадка. Йому відповіли, щоб він псчав роботу. Через 6 місяців він працював над тою машиною і удосконалив її, і через цілий той час йому не заплачено ані одного цента. Він сам опатентував свій винахід. Та компанія втій хвилі подала його до федерального суду

з претенсією, що винахід є її власністю. І — сей суд видав засуд в користь компанії, рабуючи в той спосіб винахідника, з його часу, його грошей, з оwoчу його генія і в кінці виключено з його власного права!!! (На гали крик: „встид!“) „Встид?“ Не кажіть „встид!“ Той хто сам підкладає огонь під свою власну хагу не має причини кричати „встид!“ наколи вона згорить. Скажіть радше, що так мусіло „стати ся!“ Вдарте ся в груди і скажіть „наша вина!“ Вибираючи до влади демократів, републиканів, вільних торговельників, протекціоналістів і других зі срібними або золотими програмами пахолків капіталістичної кляси, робітничая кляса не може кого другого, лиш себе самих винувати наколи ті капіталістичні лакеї повернуть силу дану їм публікою проти робітничої вляси (Гучні оплески). — Отже й той капіталіст властитель тої фабрики машин, що розіслав свої циркулярі він тої машини не винайшов.

ШРУВА ПОЧИНАЄТЬ СЯ КРУТИТИ.

Вернім ся назад до 1-го нумера. Він пішов оглянув машину і знайшов її в такім ста

ні в яким в циркуляри було описано. Купив і спровадив до своєї робітні. Вибрав тоді з тих 10 людей, що працювали в негс 5 менше активних в посліднім страйку і лишив їх при роботі по \$2 денно як і попередно. А до других 5-ох в каблук з вимушеним усміхом сказав так: „Я дуже жалую, що я не маю місця для вас; я признаю прінципи юнії і плачу юнійну ціну для 5-ох людей яких потрібую, а більше мені не потрібно. Будьте здорові! До побачення!“ І се він сказав рішучо, як і всі ви присутні се розумієте.

Якаж ситуація тепер? Нумер перший платить \$2 денно як і попередно, але тільки для п'ятох людей. Тих 5 людей тепер при помочи машини витворюють два рази стільки що попередно 10. Їхній витвір тепер вносить \$80 вартости богатства денно; з того лиш \$10 йде на платню для робітників, а \$70 лишає ся, як зиск для капіталісти кожного дня, або 250% більше. Тепер він скоро йде вгору до князя, дука чи графа, яких він сооі бажав за свого зятя (Гучні оплески).

Тепер зверніт свою увагу на тих людей, яких машина викинула з роботи. Їхне положене кине троха світла на ціле се питане. Чи ж вони не „американські горожани“?

Чи ся республіка не е „конституційна“? Чи вожний не хоче жити? Слідімже за ними! Вони пішли до номеру другого за роботою. Та перед тим, нім вони ще там дійшли, і там отворено двері і б з тамтейших робітників викинено на вулицю в той спосіб. Щож стало ся там? „Незалежність“ номеру 2 мусіла піддатися капіталістичному розвоєви. Закуплена машина номером першим уможливила його продукцію богато танше і більше; і якби номер другий до сего не застосував ся і собі, то йогоби чекало викинене з ринку через номер перший. Длятого номер другий також купив машину, а в результаті його 5 людей також викинено на вулицю.

Тих десять безробітних пішло до номеру 3, з надією, що там знайдуть ліпше щасте. І щож там побачили їх напружені очі? З номеру третього всі 10 людей були на вулиці. Але що ще більше їх здивувало, то те, що номер 3-ий був сам на вулиці, знижений тепер до положеня робітника разом зі своїми попередними робітниками. Щож то стало ся? Всім випадку „незалежність“ номеру 3 зістала знищена розвоєм капіталізму. Ся сама причина, що змусіла купити машину номер другій, вона конечно вимагала машин і для номеру третього. Та маючи иншу

вдачу від своїх конкурентів номеру 1 і 2, наш номер 3. розтрачував всю свою крадіж з робітників і тепер невсилі був закупити машини, і консеквентно не маючи машин не міг так тано витворювати як тамтоті, і се загнало його до бан кроцтва і зрівнало з клясою пролетаріяту, яких ряди в той спосіб побільшують ся.

Тепер тих 21 безробітних пошукували далі за роботою і обходжували довкола других фабрик. Попередні досвідчення повторяли ся. Всюда не лише що не було роботи, але ще викидали робітників з роботи з тих фабрик в котрих закупили машини, а в котрих ні, то робітники разом з їх роботодавцями зруйнованими тепер, прилучували ся до армії безробітних.

Що стало ся в тій індустрії (заводі), те стаєсь і ві всіх інших. В той спосіб ряди капіталістів маліють а кляса їхня робить ся сильнішою і рівночасно кляса робітнича робить ся більшою а слабша. От се є процес який пояснює нам, для чого, з одной сторони ваші Нью Бедфордські фабрики стають ся власністю чимраз меншого числа людей; як, після статистики їх нагромаджений капітал доходить до \$14,000,000! та поми-мо “злих часів” їх зиски йдуть в гору поза \$1,300,000; як знову, з другої сторони ваше становище чимраз погіршує ся.

Робітники з нумеру 1-го вернули з відки вийшли. Скебувати (хрунити) вони не хочуть. Нерозуміючи ся на механізмі капіталізму, незнають, що з ними стало ся, та помимо того надіють ся на “ліпші часи”; — подібно як і тедеp много робітників нерозуміють того і чекають тих ліпших часів. Рівночасно робітники з нумеру 1 думаючи о прискішеню добрих часів покидають републиканську партію і пристають до демократичної, покидають демократичну і пристають до републиканської — подібно як і тепер обдурені робітники роблять, (оплески), нерозуміючи того, чи вони виберуть чи викинуть републиканів, демократів, протекціоністів чи вільних торговельників, срібних чи золотих, вони все вибирають їх на капіталістичні програмі, підтримують соціяльні прінципи, які викидають їх з роботи або обнижують їм їхню платню. (Довгі оплески).

Та терпеливість має свої границі. Супредепт (зарядчик) з пенсильвенійської залізниці відділу Індіана, говорячи, має ся розуміти з капіталістичної точки погляду, свого часу сказав: “Богато розвязок тепер предкладають на робітничі питаня. Одначе з них лише одна, а не більше є добра. І нею є отся:

Як положите срібний доляр на полицю, то при кінці року він вам остане; а як положите робітника на полицю, то за місяць з него остане лише скелетон. (Гучні оплески). Се, — він говорив — є розв'язка робітничого питання. Вкоротці сказавши, виморити голодом робітників. Робітники першого номеру остаточно дійшли до того степеня. Звичайно як в такім випадку буває, що кількох, або й жаден не може тому ся оперти. Чоловік може витримати голодівку і не подавати ся навіть на вид примираючих з голоду своїх дітей і жінки, але наколи він не має за що купити ліків для вратованя житя своєї хорої жінки або дитини, тоді доперва він втратить всю контролю над собою. На пяти голодової смерти, хвороба наступає, і робітники з номеру першого пустили на вітер всі юнійні прінципи. Вони тепер готові робити все, щоб тільки вратувати своїх дорогих. З шапкою в руках вони появили ся перед 1 номером. Вибілені за той час в яким “лежали на полиці”. Просяють о роботу. Обіцяють робити за одного доляра денно. Номер перший, брат робітників, який що й но перед хвилею посвячував ся для ювії, що з ним? Його очка заіскрили ся як “побачив знову” людей, яких недавно викинув. На обіцянку, що вони будуть танше робити, як ті, що тепе **р** в него роб-

лять, його груди виповнили ся і хапаючи їх за руки з міною патріотичної екстази, промовив: Для вас двері втворені мої поважані американські горожани. (Оплески). Я маю собі се за гонор бачити вас назад готових до роботи, заробляючи собі в чесний спосіб центи для ваших дорогих жінок і улюблених діточок. (Оплески). Я рівнож дуже радий, що можу зазначити те, що ви не такі як много других що лінують ся працювати. (Оплески). Хай американській орел крикне вам на честь за те, що ви ся висвободили з рабства тої лайдацької юнії. (Довгі оплески). Хай американській орел помахав хвостом додатковим маханем на честь того, що ви ся позбули диктаторства юнійних делегатів. (Оплески). Ви є моїми давно опущеними братами (Окликати і оплески). В вийдіть же до середини, мої по доляру денно брати!" А тих по два доляри братів повикидав коміть головою до хідника. (Довго невмовкаючи оплески).

Наколи ті остатні по два доляри денно робітники прийшли до себе з тої несподіванки яка їх заскочила зараз назначили війну. Але якого сорта війну? Прислухайтесь уважно, а може почувете щось таке, що й вам не раз притралфяло ся. "Чи ми не вдарили, — аргументують собі — і не виграли вже раз передтим? І як ми були

застрайкували ще раз, то булибисьмо виграли.”
Положене одначе від тоді цілковито змінило ся.

Передівсім, підчас першого їх страйку не було безробітних ремісників; тепер вони є, повно їх виладувано на землю, і то не з кораблів, які приплили з Європи, але природно уродженою ся машиною.

По друге та сама машина до таких розмірів обнижила фаховість, що як попередно безробітні з якогось фаху могли загрозити роботу тільки тим робітникам, що працювали при тім самім фаху, то тепер безробітні зі всіх фахів (ціла армія безробітних включно) загрожують роботу в кождім фаху. Миж самі бачимо, як ті, що перше були шевцями тепер забрали роботу капелюшників, ті що попередно були капелюшниками, забрали роботу ткачам; ті що попередно були ткачами забрали цигарники; ті що попередно були цигарниками забрали роботу “машиністам”; ті що попередно були рільниками забрали роботу фабричним робітникам і т. д. і т. д., так легко тепер стало навчити ся того, що треба знати до фаху;

По трете, телеграфи і залізниці уможливили доступ фабрикантам до всіх безробітних;

І на кінець, інакше від давних часів, конкуренти до великих розмірів прийшли поміж со-

бою до порозуміння. Тут в Нью Бедфорд, наприклад, фалшива про око існуюча конкуренція поміж тутейшими фабрикантами, цілковито зникає коли довідаєм ся про те, що всі фабрики, які на око видають ся “незалежні”, в дійсності є власністю одної родини, як приміром річ має ся з родиною Пірсів.

І не так як перший страйк, якій мав свої позиції забезпечені, теперішній цілковито загрожений через існуючу величезну армію безробітних, голодних праці; і не так як попередній, якій мав перед собою роз’єднаного конкуренцією неприятеля, але теперішній мусить вести боротьбу з великою масою об’єднаних капіталістів; якаж велика зміна в положеню теперішніх страйкерів! А зміна положеня приносить зі собою знову зміну результатів, і в місто побіди приносить поразене (Оплески), і ми їх мали цілий ряд. Або голод гнав назад людей до роботи або безробітні забирали їх місця, або — як капіталістам було дуже пильно — то кликали, сильну руку уряду, до своєї помочи, якій під теперішню пору належить до них.

ПРИНЦИПИ ЗДОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Тепер ми вже переглянули досить матеріялу, і відкрили досить поля, що уможливить нам відповідь на те питане, як ми повинні ся органі-

зувати, щоб не провадити все одної і тої самої безнадійної боротьби?

Идучи далше за прінціпом, що робітники одині витворюють все богатство, і що щораз менше й менше його йде до рук робітничої кляси, а що раз більше й більше загарбує його кляса непрацюючих або капіталістів; і се є власне причина тому, що робітнича кляса є позбавлена знарядів праці (як машин і т. п.) без яких неможливо добувати життя; а в кінці і те, що машина і в загалі знаряди праці дійшли до того степеня розвою, що неможливо їх більше уживати індивідуально, але вимагають колективної спільности всіх — отже судячи з тої засади, нам є ясно, що цілею всіх інтелігентних, клясово-свідомих робітників мусить бути знесене приватної власности щодо знарядів і продукції, бо вона тримає робітників в наємнім рабстві.

І далше, знаючи те, якій ужиток робить для себе кляса капіталістична з уряду, і конечну потребу опанованя уряду клясою робітничою, як що та хоче положити кінець капіталістичній системі — длятго дальшою цілею мусить бути кожного інтелігентного і клясово-свідомого робітника, щоби взяти уряд під контролю своєї власної кляси через злучене і вибране американского крила Інтернаціоналістичної Соціалістичної

Партії — Соціалістичної Робітничої Партії в Америці і в той спосіб основати Соціалістичну Кооперативну Республіку. (Оплески).

Та рівночасно з тим, коли підносимо сю ідею, невід річи буде, коли зазначимо, що ми повинні робити, щоб се осягнути. Сего ми не можемо осягнути ані за день ані за два, рівнож і вибори не приходять, що двацять чотири години. Нам треба довідатись чи нема щось такого, що миби могли зробити поміж виборами?

Так, можемо і то багато.

Приперті нашими аргументами до стіни Ново-професійні юніоністи (New Trade Unionist) нашим соціалістичним заводовим і робітничим Союзом*), ваша теперішня і бувша “чиста і поєдинча” організація признала наші головні ціли, признала конечність заведення соціалістичного ладу; одначе казали нам дальше, що на се іще “час не дозрів”, а як час не дозрів, то вони з великим натиском підносили те, що їх “чиста і поєдинча” юнія робить дещо тепер доброго для робітників, в той спосіб, що тепер зараз здобуває дещо від фабрикантів та капіталістичних партій. Ми не є “практичними”, а вони є “прак-

*) Се було в 1898. В 1905 р. сей Союз перемінено на Індустріяльних Робітників Світа в 1915 р. прийнято назву Міжнародний Промисловий Союз Робітників з осідком в Детроїт, Мішіген.

тичними” — сказали вони нам. Тож випробуємо сю теорію тут зараз на сім місци. Тут в Нью Бедфорд не було ще жадної з нових юній. Ваша стара “чиста і поединча” юнія сама мала для себе самої все поле до діланя. Піднесіть тепер руки до гори ви всі ті, котрим підвисшено платню в протягу минувших пять літ. (Жадна рука не піднеслась). Тепер ви всі ті, котрим платню обнижено в протягу тих пять літ, прошу піднести руки. (Велике число рук піднеслось до гори). Доказ легуміни, що вона добра залежить від її їдження. Ваша “чиста і поединча” юнія не тільки що вбила надію в вас на визволене вмовляючи в вас те, що всяке визволене тепер є ще недосяжне, але рівночасно зробила вам де-чого і доброго тепер зараз — вона виборола вам “від фабрикантів політикерів” низшу платню. (Довгі оплески). Отсе є їх та “практичність” яка показала ся в дійсних фактах. Тепер я іще докажу вам, що вони оказались досить “практичними”, але лише зглядом робітничих фейкерів (тих що підшиваються під робітників), які ними орудують і які йдуть разом з ними. Ні, ні; попередно, ще передтим нім капіталізм осягнув теперішний розвій, заводова юнія могла і навіть охороняла робітників. І то навіть така “чиста і поединча” як теперішня, се полягало головню на тім, що те пи-

тане тоді зовсім не було ясне. Отже в тих часах ся юнія могла робити дещо, але тільки тоді і більше ніколи.

Нові заводові юнії знають те, що ані одні ані двоє, ані навіть пів тузіна виборів, не віддадут в руки робітників ні уряду ані краю. Ті юнії рівнож не тільки, що хотять дещо робити для робітників зараз, але знають що все може бути зроблене, як рівнож знають і те, як воно має бути зроблене.

“Чиста і поєдинча”, або британська заводова юнія зробила для робітників подвійний промах: Поминувши те, що оставила їх в тім самім прикрім положеню, вона рівночасно заставила многих опустити керму і в той спосіб згубити силу контролі заводської організації. Найлучше з того, ті котрі ще не стали ся зовсім песимістами (ті що тільки зло бачуть), і не улягли цілковитій деморалізації, не бачуть нічого иншого до роботи, як тільки те, щоб голосувати в день виборів — віддати свій голос просто на С. Р. П. Се є велика помилка. В той спосіб вони відмовляються всякої участі в індустриальнім (промисловім) русі, і цілковито уникають клясової боротьби, яка ведеть ся кожного дня без перерви; відкладаючи всю свою діяльність тільки на оден день в році — день виборів, вони стають ся тими

що висять в повітря, тобто немає жадного ґрунту під ногами. Я знаю кількох таких. Без жадного винятку вони є мріятелями без жадної рішучости в своїй діяльності.

Цілковита неміч “чистого і поєдинчого” юніонізму ниньки виродила ся з причин, які можуть бути поділені на дві головні часті.

Перше, се є понижене в яким капіталісти і правлячі кляси тримали робітничу людність. В році 1886, коли я сам якось несвідомо заглянув до соціальної квестії. Все те виглядало мені якимсь невиразним. Та помимо сего я прислухувався сему всему близше. Розуміє ся, що в тодішнім часі я вповні, що до соціального питання, годив ся з капіталістами. Тай погорду до робітників мав не меншу від капіталістів. Одного дня я спитав їх, чому вони в такій поганий спосіб обходять ся з робітниками; тай таку злу опінію мають о них.

— Бо вони темні, не розважні і продайні, яких кожної хвилі можна підкупити — відповіли всі хором.

— Чому так зле думаєте о них? я спитав. Чи ви може здибаєте ся з ними всіми?

— Ні — була відповідь, — ми не здибаєм ся з кожним з них особисто, але ми завше здибаєм ся з їхніми провідниками, і всі вони є гупі, тем-

ні і продайні, яких купите кожної хвили, а мусите знати, що вони ще мають бути найліпші з поміж них, бо інакше, вони би їх не вибирали своїми лідерами.

Позвольте тепер се вияснити ще докладнійше. Як я чув то тому два дні був тут пан Гомперс. Хоч добре знав, що я тут є також, а проте цілковито не згадував про мене. Що він тут наговорив, сего я повторити не можу, бо се є низшомоєї чести. Ви і самі певно добре завважали, що те, що він говорив, казав вам прийняти лише як його опінію. Він не подав ніяких фактів, з яких ви моглиб виробити собі свій власний осуд, про ту його бесіду. Певний того, що ви йому й так повірите. Я знову не хочу вас ображати, щоб я з вами в той спосіб обходився. Ось факти на яких є оперте моє заключене:

В ньюйорськім стейті маємо робітничий закон, який не дозволяє залізничим робітникам робити довше як десять годин. Залізничі компанії сего закона не признали. Свічмени (вайхери) вийшли на страйк в 1892 році, в Бофало, щоб той закон компанії ввели в жите. Тоді наш демократичний говернор пан Флавер, який сам сей закон підписав як він був ухвалений, вислав всю міліцію з цілого стейту Нью Йорку до Бофало щоб помогти залізничим

магнатам його зломати. І розумієть ся, що вони се і зробили, причім много робітників було убитих. На тім нескінчило ся. Сю підлу роботу, взглядом робітничої кляси, наш сенатор стейту Нью Йорк Яків Кентор дуже похвалив і назвав патріотичною, причім захвалював здібности пана Флавера, який так сміло боронить “права і порядку”. Слідуючих виборів, коли пан Кентор поновно кандидував на сенатора, то ньюорська часопись “Денні Новини”, яка заступає політику Кентора помістила автографічний лист, адресований до пана Кентора, а якого цілю було те, щоби робітники підтримали вибір Кентора. Між иншим в тім листі було сказано і те: “Если хто небудь скаже, що ти не є приятелем робітників, то скаже велику неправду”. Хтож той лист написав і хто був підписаний на нім? — Пан Семен Гомперс, президент “Американської Федерації Праці”. (На гали шум і свист.)

Проти кого ви свищете, проти мене, чи проти Гомперса? (Голоси: “Проти Гомперса!” Слідують довгі оплески).

Розваживши так добре над тим листом, то в нім нічого иншого не знайдете крім “любови і щирости” до сенатора Кентора? (Оклики). І далі: Републіканська партія як і демократична,

є партією капіталістичної кляси. Кожний чоловік, хоч трохи свідомий се знає. В якій спосіб сповняють свої уряди урядники вибрані з тих партій, як президенти, говернори, судії, конгресмени і послы стейтових сеймів, се знане. Подібно, як вільне бите срібних грошей, або партія популістів, або ширше знана, як партія капіталу. Поступки її лідерів, які були баронами срібних майн, обрабувавши майнерів опісля їх вистріляли — се також знане.

Одначе ті дві партії смертельно себе поборювали: одна хотіла золота, а друга срібла. Та помимо сих фактів “провідник робітників” в Нью Йорку підчас одної виборчої кампанії, виступив не лише з одною републиканською платформою, не лише з платформою партії вільного срібла, тільки, але — на обох разом. Він був рівночасно за сріблом а проти золота, і на відворот за золотом а проти срібла. Хтож то такий був тим “робітничим провідником?” — Ніхто інший, лише пан Самуїл Гомперс, президент “Американської Федерації Праці”.

І знову: в Вашінгтоні є син одного “робітничого лідера” в урядовій службі. Він є страшно “безпартійний”. Від него демократ може відійти а зараз републикан прийти. І противно, републиканець відійти, а демократ прийти, але він

все стоїть на місці. Демократичні і републиканські капіталісти можуть страх себе поборювати, вони можуть ся жерти як пес з котом, одначе на одній точці вони годять ся, наче ті голуби, як побачать пшеницю, а саме, щоби того сина робітничого провідника тримати при службі. Хтож знову є його батьком? — Ніхто инший тільки пан Самуїл Гомперс, президент А. Ф. П.

Ви рівнож тут маєте одного “робітничого провідника”, якому на імя Розз. (Оплески, місцями на галі). Нещасливі люди! Нещасливі люди! Се так значить, якби ви оплескували свого ката. Будучи тут тому зо три роки, я здибав ся з ним. Він тоді страшно заходив ся з проектом білу (законопроекту), якій старав ся переперти в соймі (лігіслятурі), якого він тоді був і тепер є членом. Сей біл відносив ся проти кар. Він мав положити кінець ріжним славним практикам, під тим взглядом, властителів фабрик. Я аргументуючи з ним доказував йому, що неробить ріжниці, якіб там закони не були, тобто якість тих законів. Головне є те, хто ті закони вводить в жите. Так довго як довго уряд є в руках капіталістичної кляси, то всі ті закони за якими він побивався є нічо інше лише злуда. Та те, що я йому сказав він не міг ніяк зрозуміти. Робив дальше своє і біл перейшов. І що стало ся, вас

карають даліше потім білі, як і передтим білом. А коли оден з робітників впімнув ся, щоби той закон впровадити в жите, чи не зістав арештований? (На галі здивоване). А коли другий знов подав фабриканта до суду за те, що не перестав накладати кари на него, чи капіталістичний суд не видав вироку в користь фабриканта і тим самим уневажнив той закон. А деж був пан Розз через цілий той час? В масачузськім соймі. Чи представляете собі його незнане того, що то значить капіталістичний уряд, і яке значіне мають робітничі закони, чи се не кидає своєї тіни і не висвітлює вам справи в капіталістичнім розуміню. Я ви даліше представляете собі його участь в тім соймі, як члена партії більшости якій ніколи не зажадав усуненя того суду, який уневажнив той закон, над яким він працював, щоб переперти. І після тої всеї його роботи, як думаєте заслугує він на довіре в робітників?

Не потреба більше доказів. Незнане, глупота і корупція (підкупство) “поединчих і чистих” робітничих лідерів е таке, що капіталістична кляса відносить ся до вас зпогородою. Перші вимоги, що до успіху в боротьбі, з неприятелем, е те, щоби вас неприятель поважав. (Оплески).

Другою головною причиною немочі “чисто-

го і поєдинчого” юнійонізму є його ігнороване існування класових різниць, а ся ігнорація е в близькій звязи з заробітною платнею і політикою. Вона розбиває робітників при голосуючій урні поміж капіталістичні партії, і в той спосіб помагає піддержувати капіталістичну систему експлоатації. Погляньте на теперішний майнерський страйк. Людей постріляно і страйк програно. Се стало ся в половині політичної кампанії. І майнери, які можуть перших ліпших виборів вибрати свій уряд, або принаймні через осягнене більшого числа голосів заявити свій поступ до свободи, вони голосують і піддержують класу, яка сидить на їх плечах. Яка ціль е сеї роботи? Чи може капіталісти стають ся ліпшими? Чи може юнія здобуває через те, щось для робітників “тепер?” Цілковито ні. Здобувають хіба те, що платня робітників стає чимраз низша і умови праці, щораз гірші під напором багнетів і куль. Отсе вигляди з тої роботи повторювані кожного разу майнерами і другими робітниками — вигляди, які роблять ся все певнішими, если робітники дозволять, щоби їх провідниками були різні робітничі обманці, яких капіталісти підплачують, то безправства капіталістів щораз більше будуть повторяти ся. І противно. Если юнія зрозуміє своє положене,

пізнає вагу політики і зрівняє її з заробітною платою, і буде голосувати проти кляси капіталістичної, з тою самою єдністю з якою виходить на страйк, тоді доперва будуть вигляди на краще. Хоронена гарматами зростаючої клясової свідомости робітнича партія, юнія в ній може стати неоціненою фортифікацією поза котрою могла б ся провадити щоденна клясова боротьба по фабриках. Зріст голосів Соціалістичної Робітничої Партії, одиноке, без юнії не дасть такої охорони робітникам в фабриках, якби до тих голосів робітники були ще й свідомо зорганізовані і свідомо провадили свою організацію по фабриках. Без організації в фабриці, капіталісти будуть допускати ся безправств, хоч на одиницях, як не назагалі. Фабрична організація одинока, не підперта політичною силою, якаб загрожувала капіталістичній клясі, робітнича кляса, помимо своєї чисельної переваги лишиться ся цілковито без охорони. Організація фабрична зноваж, що злучить в собі до боротьби і політичну силу, зможе відпирати капіталістичні замахы з дня на день. Заводова організація не має ніякого значіння, если зорганізована на злих засадах і проваджена злими засадами на не свідомости і корупції. Заводова організація, мусить бути зорганізова-

на на добрих основах і проваджена зі знанем і справедливо; мусить розуміти своє завданє, і вийти на арену цілковито узброєна не лише за-слонсю заводової юнії, але і в зброю соціялістичного голосу (політичної б́оротьби).

Головні засади правдивої організації менше-більше є ті:

I. Заводова організація мусить зрозуміти сей факт, що доти аж доки не звалить ся капіталістичної системи, якою являється приватна власність средств продукції (витвору) і не зробить ся їх спільною власністю цілого народу, і в той спосіб змусить ся до праці всіх тих, що схо-чуть жити, доти неможливою є охорона для робітників їх прав. (Оплески).

II. Робітнича організація мусить ясно зрозуміти той факт, що вона не може бути забезпеченою доти, доки не видре уряду з кігтів кляси капіталістичної; а сего вона не може зробити доти аж доки вона не перестане голосувати на людину, а буде голосувати за прінціпами, — доки своїми голосами не здобуде сили своїй клясі і не введе в жите її програми, яка має на цілі: **знесене наемного рабства.**

III. Робітнича організація мусить ясно зрозуміти ще й той факт, що політика не є так як релігія, приватною справою людини, так само,

як заробітна платня і години праці не є її приватною справою. Як заробітна платня і години праці є справою цілої робітничої класи так само і політика. (Оплески). Політика не є віддільною від заробітної платні. Так як робітнича організація диктує платню, години праці і т. п. в інтересі робітничої класи, так само мусить диктувати і політику рівнож. Задля тої самої причини задля якої виганяє ся скебів з фабрики задля тої самої причини мусить і виганяти скебів політичної плятформи. (Оплески).

РОБОТА СОЦІЯЛІСТИЧНОГО, ЗАВОВОГО
І РОБІТНИЧОГО СОЮЗА.

Давно вже “Соціалістична Робітнична Партія” і нова заводова юнія шукала спосібности виголосити сю мову до широких мас американського пролетаріату, до рядів робітничої класи. Та ми не могли з ними зійтись. Поміж нами а ними стояла груба, тверда стіна темноти, глупоти і підкупства робітничих обманців. Наче люди замкнені в темній кімнаті збивають ся в купу шукаючи виходу, так ми йшли проти тої стіни, оббиваючи собі голови, пхаючи ся все наперед до неї шукаючи за дверми; ми крутилися довший час довкола і виходу не мож було знайти. Стіна була одностальна. Дізнавшись про се, ми не мали іншого виходу, як пробити діру скрізь

ню. Се удалось нам зробити за помочію “Соціалістичного Заводового Робітничого Союзу”. За його помочію ми знайшли вихід. Стіна ся тепер валить ся, і аж доперва тепер ми стали лице в лице з рядами американського пролетаріату. (Довго треваючі оплески), і тепер ми вже можемо вам голосити нашу новину. (Відновлені оплески). — як се і ви самі можете здогадатись з того уїдання на нас зі сторони тих робітничих обманців, які доходять до нас через ту стіну, яку ми пробрили.

Я не зможу сказати, що я свій час добре провів між вами, наколи я не побачу овочів мої праці; наколи я по своїм відході в Нью Бедфорд не зорганізую відділу до “Соціалістичного Заводового Робітничого Союзу”. Се була би моя найбільша поміч яку я вам міг би дати протягом вашого страйку, позаяк се був би осередок освіти, яка вам поможе в вашій боротьбі, до того степеня до якого є можливо серед теперішних обставин.

На закінченє, я можу вам дати ще отсю найліпшу раду, що до вашої сейчасової акції, то те, щоб ви зараз всі гурмою так як тут знаходитесь вийшли на вулицю, і як найскорше урядили величаву демонстрацію, в якій би взяли участь всі страйкарі і всі робітники сего міста. На чолі

вашої демонстрації хай йде прапор з отсею на-
писею до фабрикантів:

“Ми будем боротись до самого останку. Ва-
ші гроші можуть ще тепер нас поконати. Але чи
вони нас поконають чи ні, то се не буде кінець.
Се буде лиш початок тої пісні. В жовтні ми вас
здиблемо знову при виборчій урні. Страйк нащ
не скінчить ся аж доки до власти не прийде Со-
ціялістична Робітнича Партія, тоді ми устано-
вимо свої права раз на завше”. (Гучні плески).

Отсе моя новина, яку я вам приніс в імени
“Соціялістичної Робітничої Партії і Нової Заво-
дової Юнії чи Союзу” робітників цілого краю.
(Довгі оплески).

Перевів А. Петрів.





**Бібліотека яку повинен посідати
кождий український робітник.**

ВИДАНЯ У. А. К. С. Р. ПАРТІЇ.

Державна власність а соціалізм.	5 ₴
Клясова Справедливість—Кавцкі	15.,
Промислова Демократія	2.,
Соціалізм — Т. Дж. Голмес	10.,
Що то таке означає той страйк?	
Д. Де Леон	20.,

КНИЖКИ В ДРУКУ:

Женщина і соціалістичний робітни-
чий рух — О. М. Джансон. Індустрі-
яльний Юніонізм — Ю. В. Дебс. Со-
ціалістична Реконструкція Суспіль-
ности — Д. Де Леона.

ЧУЖІ ВИДАНЯ:

Жите і наука К. Маркса	20 ц.
Здобуте Бастилії	5 ц.
Комуністичний Маніфест	25 ц.
Продукція	10 ц-
Прометей	15 ц.
Про походжене та розвиток мов	25 ц.

З замовленнями звертайтеся на
адресу:

Ukrainia Labor Publishing
433 E. 9th St. New York, N. Y.



З Друкарні Українського Робітничого Видавництва
433 Іст 9-та улици Нью Йорк, Н. Й.